

Rianne en Ineke van VALIUM 10

Stichting "Famke" ondersteunt vrouwen-muziek-cultuur

Ineke Verdoner en Rianne van Ineveld deden twee jaar lang samen een liedjesprogramma. Samen met andere vrouwen hebben ze in het najaar van '79 ook de plaat 'Valium 10' uitgebracht, 'de eerste echte Nederlandse vrouwenplaat'. Het geld, dat ze daarvoor geleend hadden, was er binnen de kortste keren uit. Wat daarna binnenkwam, is sinds december 1979 in een stichting ondergebracht. Deze stichting 'Famke', waarvoor de verantwoordelijkheid gedragen wordt door vrouwen die bij het maken van de plaat betrokken waren, gaat inmiddels onafhankelijk van de plaat verder. Het doel is: het ondersteunen van vrouwen-muziek-cultuur. Ineke en Rianne treden sinds het begin van dit jaar niet meer samen op.

Het tijdstip waarop ik met hen kom praten, is een beetje eigenaardig; het valt namelijk vlak nadat Rianne en Ineke uit elkaar zijn gegaan. Juist nu; dat heeft iets Telegraafachtigs, vinden ze. Maar de manier waarop ik in Leeuwarden ontvangen word, is er niet minder hartelijk om. Ineke loopt

MARLEEN VAN SWIGCHEM

me met uitgestoken hand tegemoet, als ze me van het station komt afhalen, met de auto vol boodschappen en een enorme voordeeldoos luiers voor haar dochter Nynke. Het gesprek hebben we bij haar thuis. Rianne is daar ook.

Er zijn twee zaken waar ik vooral benieuwd naar ben: hoe hun ervaringen zijn geweest van die twee jaar optreden samen, en hoe het de stichting Famke vergaat. Om te beginnen met de stichting: 'die floreert.' Terwijl de folders om bekendheid aan de stichting te geven nog niet eens klaar zijn, komen de aanvragen voor steun al binnen. 'We zijn eigenlijk nog wat aan het proefdraaien. Pas in de praktijk namelijk krijg je een beeld van wat je criteria moeten zijn en welke normen je moet aanleggen voor giften, of voor kortere en lange-termijn leningen'. (Om misverstanden te voorkomen, dit gesprek vond plaats in februari). Financiële steun vormt de hoofd-

moot, — 'we weten zelf hoeveel moeite we gehad hebben om het geld voor Valium 10 bij elkaar te krijgen: we kunnen dat voor anderen gemakkelijker maken'. Maar daarnaast gaat het de stichting vooral ook om immateriële steun, ervaringen delen, raad geven. Dat blijkt uit de voorbeelden die Ineke en Rianne noemen:

'Bij een Video-vrouwencabaret hadden ze iemand nodig voor de regie. Nu zitten er bij ons vrouwen, die van die markt wel thuis zijn: Die gaan daar nu wat regie geven. Maar dat moet hen niets hoeven kosten. Dus krijgen zij een reiskostenvergoeding van de stichting: een vergoeding waar die cabaretgroep een aanvraag voor ingediend heeft'.

Een ander voorbeeld: 'Uit het vrouwen-muziekcafé in Nijmegen was er een aanvraag voor een piano. Die was nodig omdat ze anders een aantal groepen niet op konden laten treden. Prima idee. Vervolgens gingen wij doorvragen: of ze een eigen pand hadden, of dat ze een pand huurden; of de ruimte vochtig was; hoeveel keer per week ze er waren: hoe groot

Rianne van Ineveld

de kans was dat het café bleef bestaan, of dat de deurwaarder eerstdaags op de stoep kon staan. Het bleek dat in hun geval een piano niets zou helpen. Maar we konden ze wel verder helpen denken en ze op andere mogelijkheden wijzen. Als ze nu een leuke vrouwengroep kunnen krijgen, en ze willen voor één avond een piano huren, kunnen ze voor die gelegenheid bij ons terugkomen'.

Er zijn ook vergevorderde plannen voor een nieuwe plaat van Ineke. Samen met Marijke Nekeman, de vrouw die ook de arrangementen voor Valium 10 heeft geschreven. De plaat zal, als alles goed gaat, dit voorjaar uitkomen.

Rianne: 'Je zit met de keuze uit de verschillende aanvragen die je binnenkrijgt. Ineke's projekt kost voorlopig zoveel geld, dat het andere even moet blijven liggen. Tot er weer geld binnenkomt, dan kun je weer door. De plaat van Ineke en Marijke komt net als Valium 10 uit onder het label Famke. De inkomsten ervan zullen ook nu terugvloeien in de stichtingskas, zodat die weer vergroot wordt. Maar dat hoeft niet te betekenen dat een andere groep die een plaat maakt, dat ook doet'. 'We vinden wel', vult Ineke aan, 'dat mensen er niet stinkend rijk van moeten worden; het geld moet op de een of andere manier terugvloeien in de vrouwenbeweging. Maar hoe dat geregeld moet worden, zien we dan wel weer'.

een echt bedrijfje wordt, vergelijkbaar met een uitgeverij, met verschillende fondsen. 'Gek, eigenlijk is het een heel vervelende materie, maar omdat het voor je "eigen" fonds is, is het heel leuk om te kijken hoe je een tussenvorm kunt vinden. Tussen wat er gebeurt als je een lening sluit bij

een bank, met termijnen, rentepercentages enzo, en wat wij willen, namelijk: hoe kunnen we 't iemand gemakkelijker maken, zonder dat onze kas leegloopt — want als dat gebeurt, houdt het voor iederéén op.'

Gat in de markt

We hebben het nog even over grammofoonplaten en over het idee van een eigen vrouwen-studio. Maar het blijkt dat iets dergelijks te vaag en te ver weg is om er iets zinnigs over te kunnen zeggen. Wel staat vast dat er wat vrouwenmuziek betreft een gat in de markt is; de vraag is wie dat gat gaat opvullen. 'Ik geloof dat er inderdaad een aantal studio's is dat in de gaten krijgt dat vrouwen een goeie doelgroep zijn. Wij hebben ons een poos geleden, zij het met tegenzin, aangesloten bij de Buma-Stemra: je móét je zelf wel beschermen. Ik zag Luv al met een lied van ons, met nét even een andere interpretatie eraan! Er zijn er wel meer, die de markt aan het ontdekken zijn. Ik hoef niet in de publiciteit, maar ik wil wel de eer die me toekomt'.

Het principe dat er, als het ook maar enigszins mogelijk is, uitsluitend met vrouwen gewerkt wordt, weegt voor Ineke en Rianne zwaar. 'Als je vrouwenmuziek maakt, zit het 'm niet alleen in de inhoud van de liederen. Dan hadden we bijvoorbeeld bij die plaat ook wel mannen mee kunnen laten spelen. Ik denk dat het heel belangrijk is, dat je iets met vrouwen maakt. Afgezien nog van het feit dat vrouwen toch al veel te weinig de kans krijgen om in het diepe te springen.

Zodra vrouwen iets met muziek doen, en daarbij iets koppelen naar hun beweging of hun strijd toe, dan

heb je het over vrouwencultuur, denk ik. Maar waar de grenzen liggen, moet je mij niet vragen. Ik denk dat de nieuwe plaat van Coby Schreier een schitterend voorbeeld van vrouwencultuur is. Maar ik vind het verrekke jammer, dat ze er mannen voor gebruikt om de kwaliteit zo hoog op te schroeven als die is. Ik heb daar per telefoon met haar over in de clinch gelegen. Toen wij onze plaat presenteerden als de 'enige echte vrouwenplaat', voelde zij zich erg gepasseerd, en dat kan ik me goed voorstellen. Ze is een belangrijke vrouw. Ik vind het geweldig wat ze gedaan heeft en wat ze doet, maar ik vind het jammer dat ze dat niet dóórtrekt. Er zijn toch genoeg kwaliteits-musici onder de vrouwen. Ik trek er liever een maand extra voor uit om te zorgen dat ik die vind'.

Minder commercieel

Het is Ineke en Rianne, al vergelijkend, opgevallen dat vrouwen die muziek maken, veel minder commercieel gericht zijn. Het lijkt hen typerend voor de muziek binnen de vrouwenbeweging. Ze vertellen over nog een ander verschil dat ze opgemerkt hebben: 'Mannen zijn met hun muziek vaak op een nare manier perfectionistisch. Zo van: alléén maar plezier ergens aan ontlenen als 't helemaal goed is. Eerst moet hun muziek af en glad zijn, pas dan kan er mee opgetreden worden. Terwijl bij ons de liedjes vaak de juiste vorm kregen in de praktijk. Op het moment dat je onder spanning staat voor het publiek, voel je heel goed wat je eigenlijk met een lied wilt, dan merk je waar iets klopt en waar niet. Daardoor hebben een heel aantal liedjes diepte gekregen. 't Is een hele

zijne n
je mee
We zi
ander
gekon
'We p
te sch
afstan
altijd
kan ik
ik daa
hadde
dat',
'ik di
versch
geven
klamr
vind d
die zo
Robert
deden
ken e

De re
uiteer
radica
zinnig
Soms
maar
spreek
10 va
zag. l
zaal u
van je
soms:
op Va
Over
hadde
liedjes
geme
mene
alleen
en ho
Waar
dat e
zijn'.
want
publi

NIET
VERDONER

Ineke Verdoner

fijne manier van werken. Ook omdat je meer gelijk wordt aan je publiek.' We zijn al pratende vanzelf op het andere onderwerp, hun ervaringen, gekomen.

'We proberen altijd vanuit onszelf te schrijven. Anders wordt het zo afstandelijk. Vrouwen hebben toch altijd al het gevoel van: ja maar wat kan ik daar nou aan doen, of wat heb ik daar nou mee te maken. We hadden een liedje met "je dit" en "je dat", en dat hebben we veranderd in "ik dit" en "ik dat". Het is verschrikkelijk eng om je zo bloot te geven. We stonden vaak met het klamme zweet in onze handen. Ik vind dat er maar weinig artiesten zijn, die zo veel van zichzelf laten zien. Robert Long en Leen Jongewaard deden dat in hun show wel. Maar ik ken er maar weinig zo'.

De reacties die ze kregen, lopen sterk uiteen. 'Voor de een ben je te links-radicaal, voor de ander te zachtzinnig, niet confronterend genoeg. Soms heb je het gevoel dat ze alleen maar willen horen wat hen aanspreekt. Terwijl je bij het lied Valium 10 vaak herkenning op de gezichten zag, liepen ze bij een abortus-lied de zaal uit. Als ik dan "Ik heb ooit eens van je gehouden" zong, dacht ik soms: ja, klap je handen maar kapot op Valium 10, maar dit ben ik óók. Over het onderwerp lesbische liefde hadden we een keer welgeteld twee liedjes in ons programma, voor een gemengd publiek. En dan staat er een meneer op en zegt: 'ja, nou zingt u alleen maar over de lesbische liefde en hoe slecht vrouwen het hebben. Waarom zingt u nou nooit eens over dat een huwelijk ook zo goed kan zijn'. En wij hoefden niets te doen, want er stond een vrouw uit het publiek op en die zei: 'meneer, dan

moet u Hilversum III aanzetten, dan hoort u de hele dag niets anders'. Vaak kwamen vrouwen opgetogen bij ons: 'Hèhè, eindelijk wordt het eens gezegd. In Groningen een keer, op het punt van abortus, daar kwam wat los! Zoveel ellende van vrouwen, het leuke daarvan is dat daar later twee praatgroepen uit voortgekomen zijn'. 'Over het algemeen waren vrouwen blij dat we bestonden. Dat hebben we toch eigenlijk overal wel aangetroffen. Maar dat had ook vaak tot gevolg dat we zo ongeveer de hemel ingeprezen werden. We kregen vaak alléén maar positieve reacties. We baalden er soms wel van, van die stemming dat alles wat vrouwen doen, goed is. Je kunt daar niets mee doen, je krijgt geen feedback op die manier.' Rianne vult aan: 'Het was ook heel gevaarlijk. Ik ben bijvoorbeeld — al is dat nu wat minder — tamelijk onzeker als ik voor een publiek sta. Je hebt dan de neiging om een bepaalde houding aan te nemen. Als je daar geen kritiek op krijgt, verstar je er in'.

Huizenhoge problemen

Zoals gezegd treden Ineke en Rianne sinds het begin van dit jaar niet meer samen op. Al gaat Rianne met een eigen liedjesprogramma verder, het is duidelijk dat er toch een hiaat in het aanbod van vrouwenmuziek ontstaat. 'Dat laatste maakt voor ons de keus om er mee op te houden een stuk moeilijker. Het was net algemeen bekend dat we bestonden, ze hadden ons in hun jaarplanning opgenomen, enzovoort. Vaak zijn vrouwen hartstikke teleurgesteld over het feit dat we er mee stoppen'. Zelf zien Ineke en Rianne niet zo een-twee-drie een invulling van die lege plek. 'Zoiets als wat wij deden,

daar moet je wel voor kiezen, je moet er zo veel energie en tijd in steken. Alleen al twee keer per week op pad, dat geeft huizenhoge problemen! Moet je nagaan hoeveel vrouwen er dan al afvallen! De meeste vrouwen met een gezin bijvoorbeeld'. Rianne: 'Voorals je kinderen hebt, waar je in je eentje voor zorgen moet'. Ze gaat verder: 'De afgelopen jaren was ik wel eens vergeten dat ik een gezin heb. Ik verwaarloosde dat, met als resultaat dat thuis een aantal dingen niet lekker meer liep. En dat betekende voor mij een belemmering, merk ik, om andere dingen te doen. Er is eeuwig en altijd het conflict tussen wat ik wil en de behoeften van de kinderen, — die tegelijk ook wel mijn behoeften zijn, daar niet van. Er zijn zoveel ondergrondse oorzaken voor dat gevoel van onmacht, dat gevoel van: dat kan ik toch niet. Om maar één ding te noemen: het eerste waar vrouwen tegen aan lopen is een enorm schuldgevoel. Jarenlang heb ik het gevoel gehad dat, zodra ik iets aan m'n liedjes of aan m'n teksten ging doen, dat alleen maar "spelen" was. Zolang de plé niet geboend was, "verdeed" ik mijn tijd. Dat gevoel. Of zo'n reactie van je man: "het is toch bezopen dat jij de hele dag aan een liedje zit te schrijven, terwijl ik de hele dag voor de klas sta!". Ineke vervolgt met nadruk: 'Maar wat je vrouwen zo vaak hoort zeggen: goh, wat jullie doen, dat zou ik nooit kunnen, dat heb ik altijd bestreden. Het ligt anders, denk ik. Als vrouwen meer overtuigd waren van hun eigen capaciteiten en talenten, — voor mijn part om gitaar te spelen, of om hun gevoelens in een lied onder woorden te brengen — dan zouden ook meer vrouwen daarmee naar buiten treden! Wij zijn niet zulke uitzonderingen'.